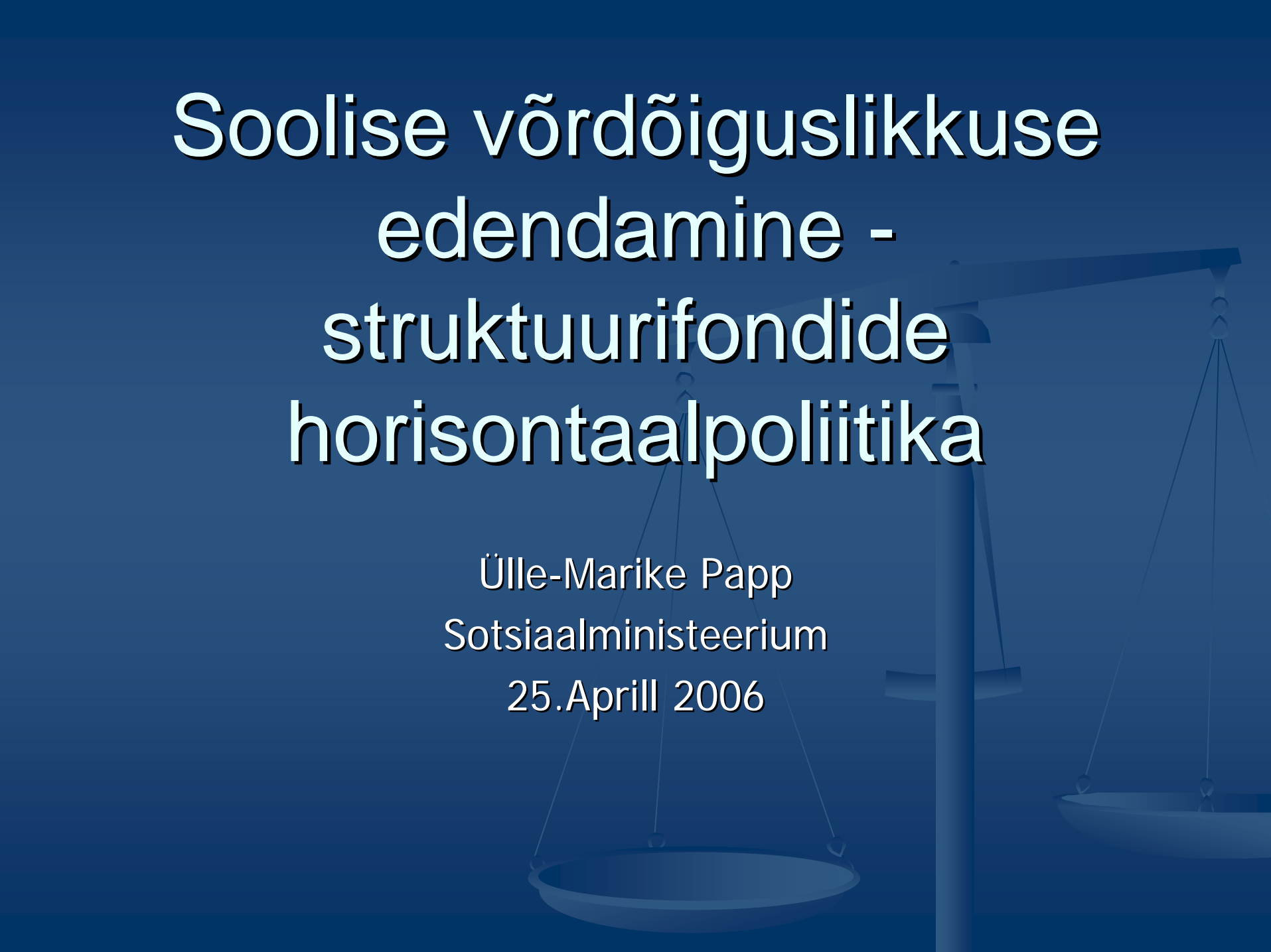

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine - struktuurifondide horisontaalpoliitika

A faint, large-scale image of a balance scale is visible in the background, symbolizing justice and equality. The scale is positioned on the right side of the slide, with its beam extending towards the center.

Ülle-Marike Papp
Sotsiaalministeerium
25. Aprill 2006

Õiguslikud alused

- Asutamislepingu art 2 ;
 - ühenduse üheks eesmärgiks ja ülesandeks naiste ja meeste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine,
- art 3:
 - soolise võrdõiguslikkuse printsiibi integreerimine kõikidesse Euroopa Ühenduse tegevusvaldkondadesse ja meetmetesse.

Õiguslikud alused

fondide rakendamine peab edendama soolist võrdõiguslikkust järgmistes valdkondades:

- osalemine otsustusprotsessides (demokraatia tase)
- naiste ja meeste tööturule pääsemine,
- hariduse ja kutsehariduse omandamine,
- töö- ja pereelu ühitamine
- naisettevõtlus

Struktuurifondide üldmäärus 1260/1999

Struktuurifondide (2007-2013) üldmääruse eelnõu

Liikmesriigid ja komisjon tagavad fondide kasutamise erinevatel etappidel

- meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamise
- sugupoolte aspekti integreerituse

Ptk. 4, art. 14:

Ühenduse strateegilised suunised liimesriikidele 2007–2013

taotleda programmide ja projektide

- väljatöötamise ja rakendamise
- kõigil tasanditel ja etappidel
soolise võrdõiguslikkuse
saavutamise eesmärki

Kaks strateegiat eesmärgi saavutamiseks

positiivseid meetmeid, mis on suunatud ühe või teise sugupoole olukorra parandamisele ja/või diskrimineerimise vastu võitlemiseks

soolise võrdõiguslikkuse saavutamise eesmärgi integreerimist kõikidesse poliitikatesse, programmidesse ja meetmetesse -

lähjumine naiste ja meeste erinevatest vajadustest ja ühiskondlikust staatusest

ning

arvestamine sellega, kuidas rakendatud ja rakendatavad meetmed mõjutavad naiste ja meeste olukorda ühiskonnas.

- Ühenduse strateegilised suunised 2007-2013

Esimene samm inimkeskse lähenemisviisi poole

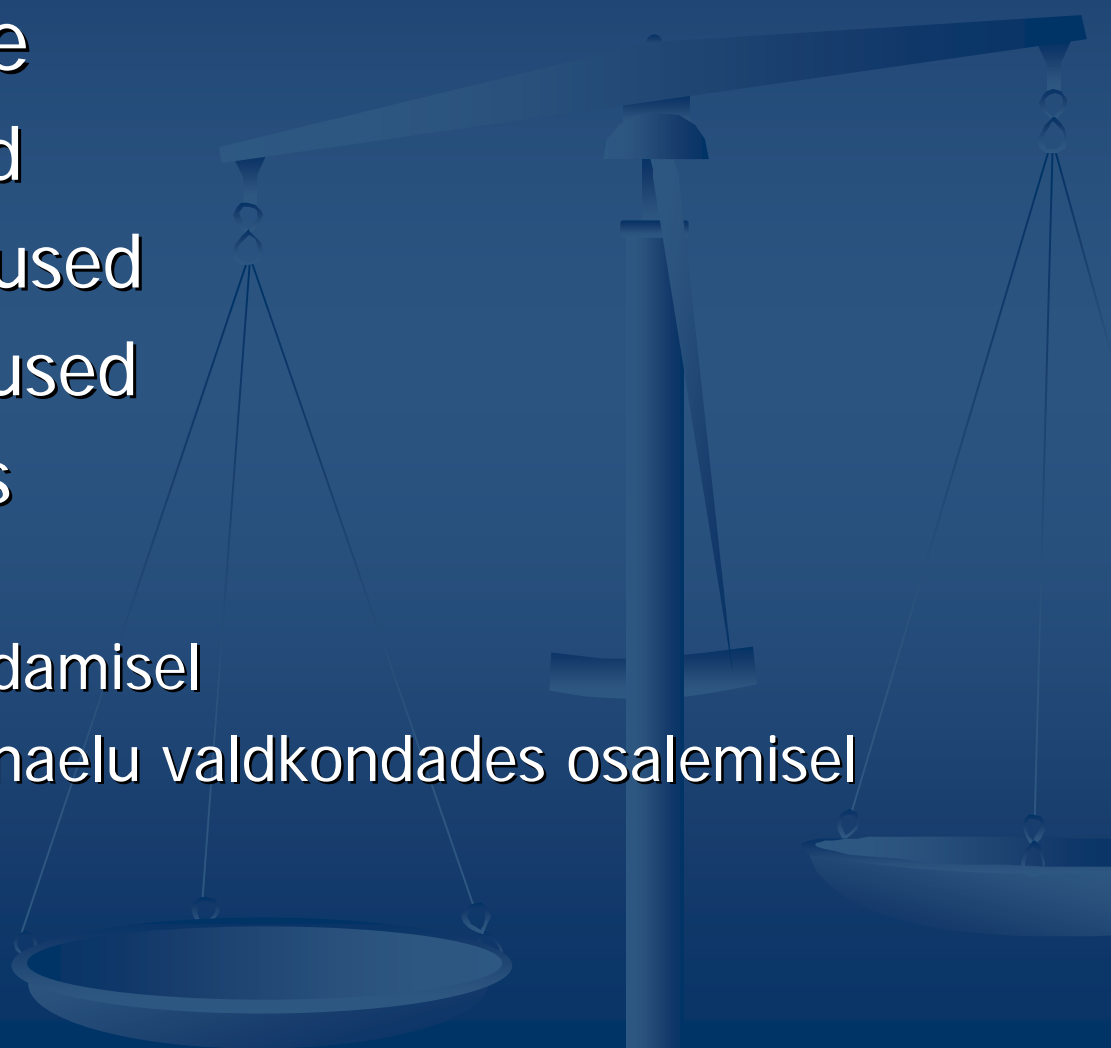
- kahe kõige suurema sotsiaalse grupi erinevuste, erinevate huvide ja maailmanägemise arvestamine
- Strateegia eesmärgiks on muuta nähtavaks erinevused võimalustes, mida ühiskond naistele ja meestele pakub
- tõstatada küsimusi eelkõige argielu tavade ja kommete osas.
- Strateegia eesmärgiks on esile kutsuda muutusi inimeste igapäevaelus.

Soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohustus – teadmistele põhineva otsustamise nõue

- Riiklikke, piirkondlikke ning institutsionaalseid strateegiaid, poliitikaid ja tegevuskavasid
- planeerides,
- ellu viies ja
- hinnates
- peavad riigi- ja kohalike omavalitsusüksuste asutused
- lähtuma naiste ja meeste erinevatest vajadustest ja ühiskondlikust staatusest ning
- arvestama sellega, kuidas rakendatud ja rakendatavad meetmed mõjutavad naiste ja meeste olukorda ühiskonnas.
- SVS § 9 lg 2

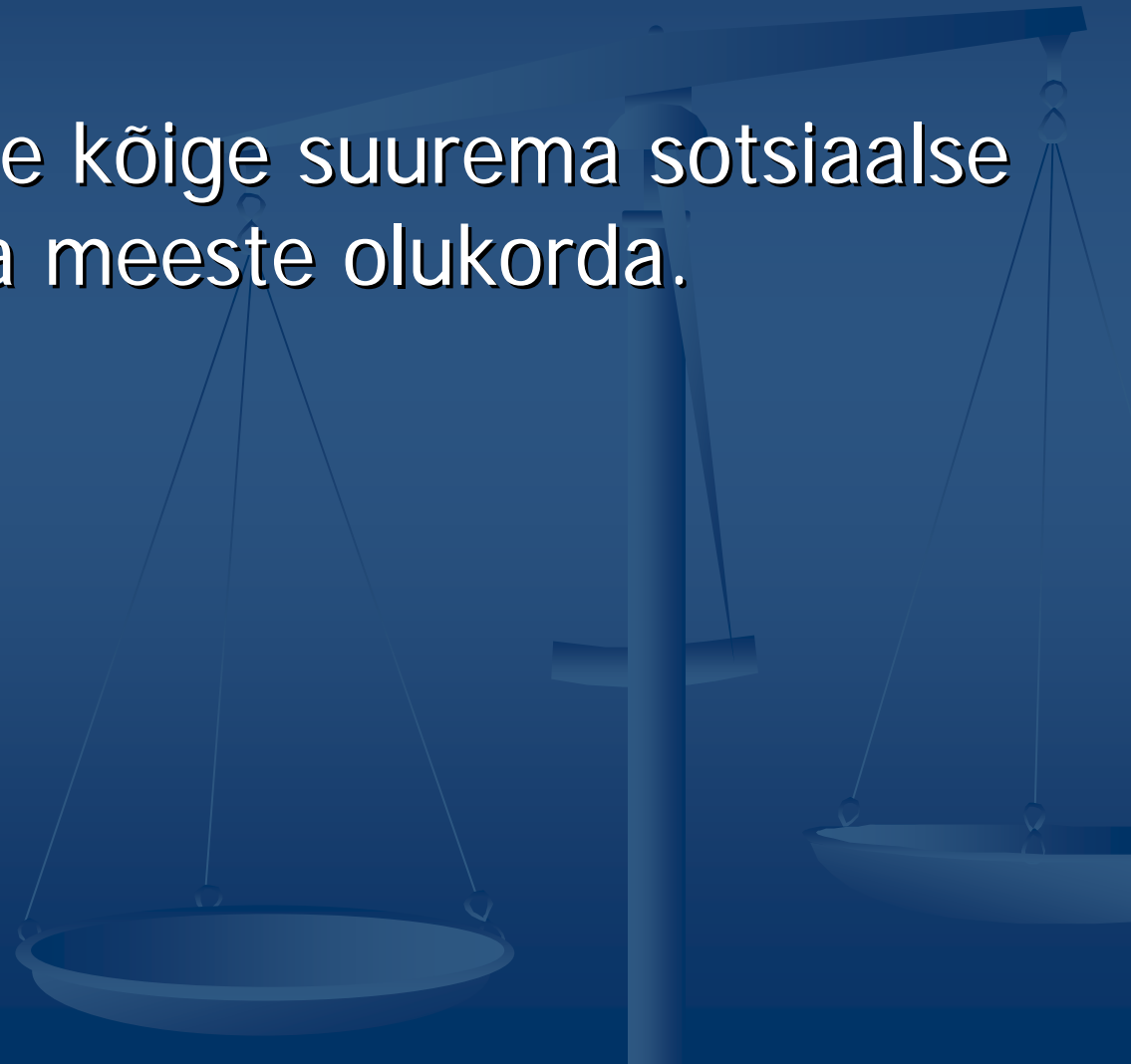
Sooline võrdõiguslikkus

- Naiste ja meeste
 - võrdsed õigused
 - võrdsed kohustused
 - võrdsed võimalused
 - võrdne vastutus
 - tööelus
 - hariduse omandamisel
 - teistes ühiskonnaelu valdkondades osalemisel
 - SVS § 1

Soolise võrdõiguslikkuse saavutamise taseme mõõtmiseks

- võrreldakse kahe kõige suurema sotsiaalse grupi – naiste ja meeste olukorda.

Kuidas mõõta soolist ebavõrdsust/võrdõiguslikkust

- Kvantitatiivselt – analüüsidest õiguste, kohustuste, vastutuse ja võimaluste jagunemise võrdsust/ebavõrdsust
- Kvalitatiivselt – püüdes mõista mida see tähendab, miks see nii on?

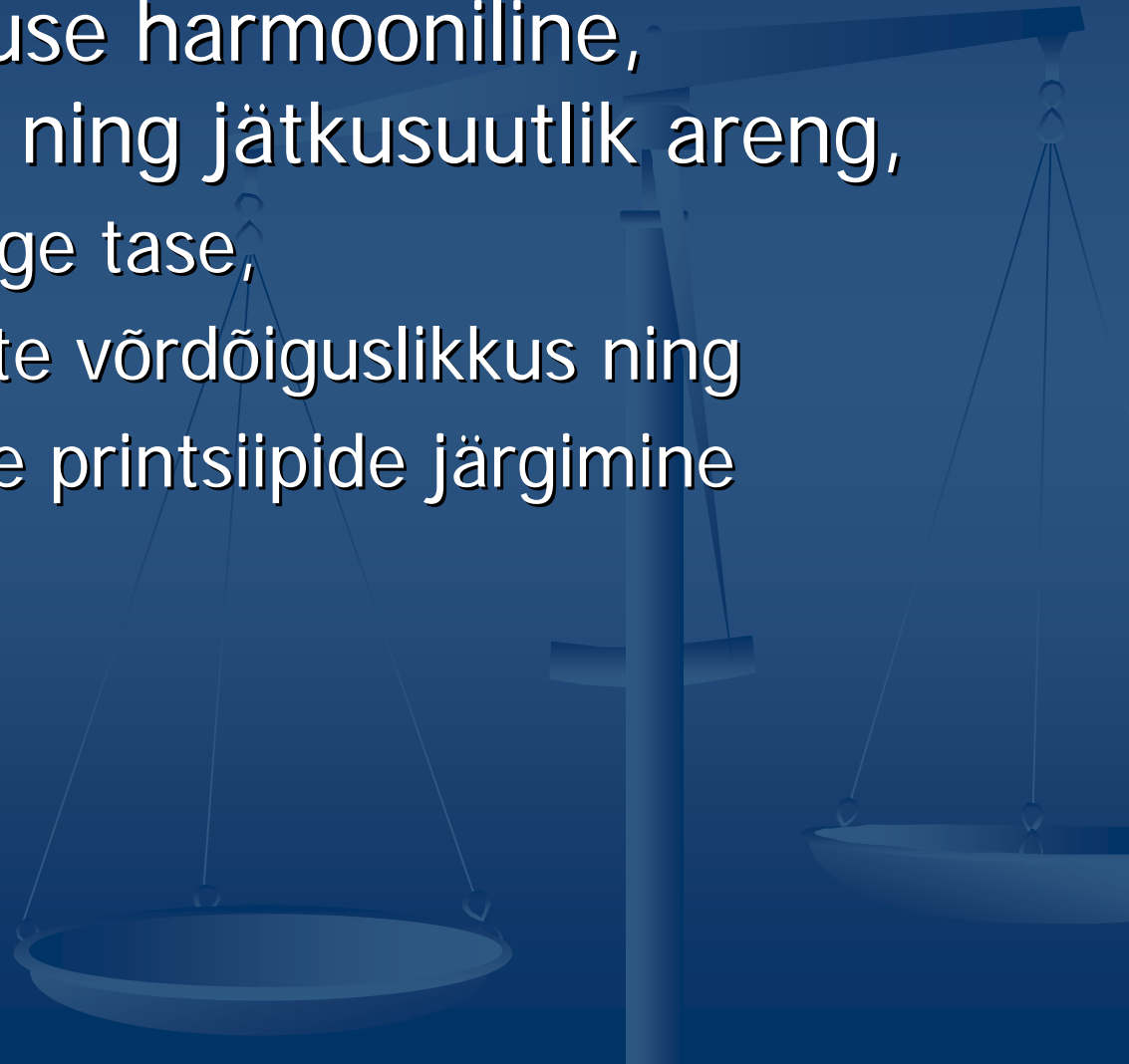
Millised on eelarvamused, stereotüübid, hoiakud, traditsiooniliselt naistele ja meestele omaseks peetavad rollid, tööjaotus, ajakasutus jms.

Probleemid

- Terminoloogiline ebaselgus – sooline võrdõiguslikkus – väärtus või eesmärk?
- Indikaatorid - väärtuste mõõtmiseks või rakenduskavade eesmärkide saavutamise mõõtmiseks?
- Eesti strateegia vastuolu kehtivate ja väljatöötatavate õiguslikult siduvate normidega
- Suutlikkus horisontaalsete eesmärkide määratlemiseks rakenduskavades

Euroopa ühenduse majandusliku ning sotsiaalse ühtekuuluvuse eeltingimused

- majandustegevuse harmooniline, tasakaalustatud ning jätkusuutlik areng,
 - sh tööhõive kõrge tase,
 - meeste ja naiste võrdõiguslikkus ning
 - keskkonnakaitse printsiipide järgimine

Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013

3.1. Rakenduskavade raames lähtutakse läbivatest väärtustest:

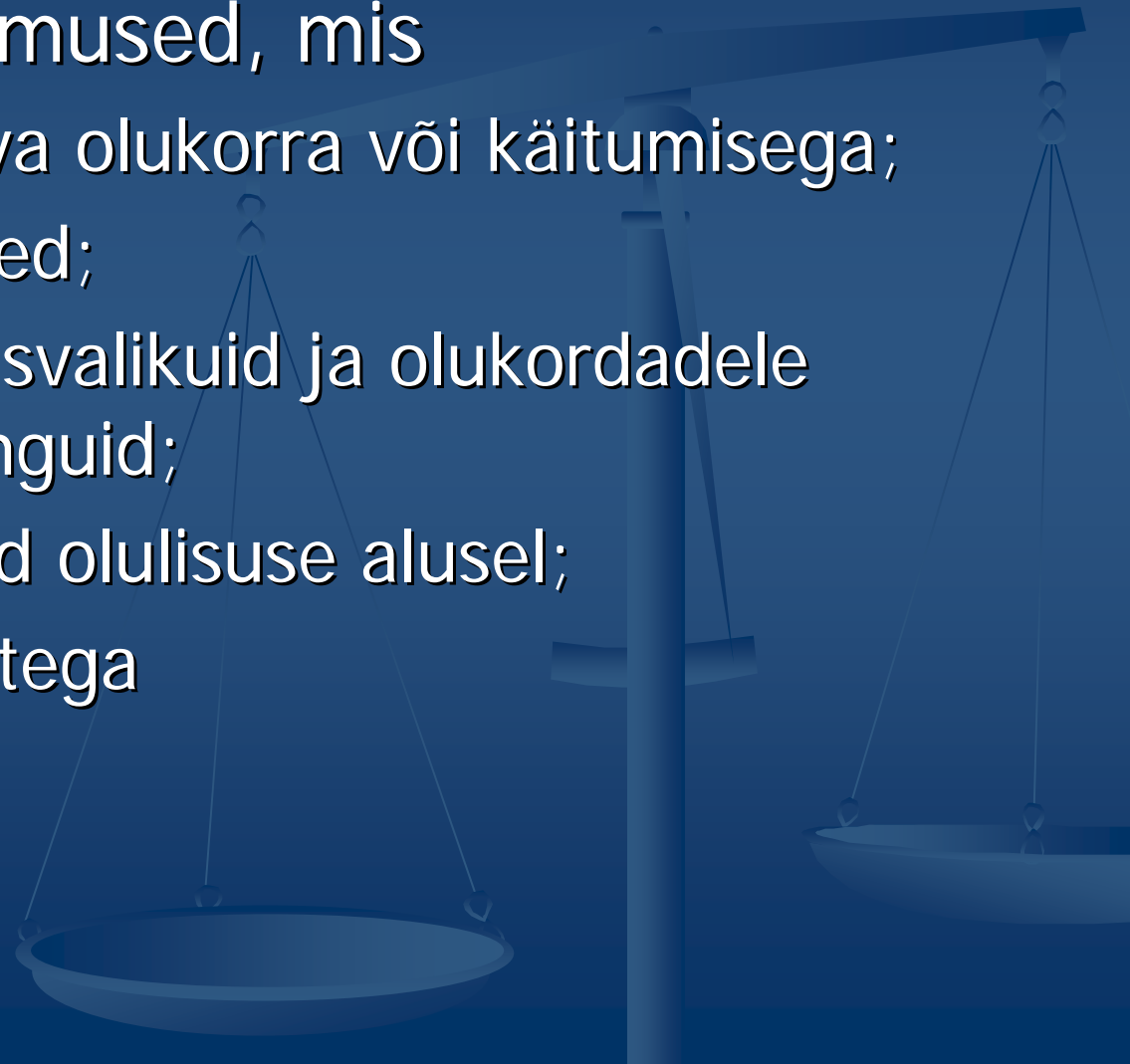
- regionaalne areng;
- keskkonnahoid;
- infoühiskonna edendamine;
- ühiskonna sotsiaalne sidusus, sh. sooline võrdõiguslikkus
- kodanikuühiskonna areng

Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013

Liikmesriikidel – eesmärk, Eestis väärtus
Väärtused väljendavad kaudseid eesmärke.
Väärtuste järgimise seireks määratletakse
igas rakenduskavas konkreetsed mõõdikud,
Mõõdikud peavad võimaldama mõõta
tegevuste mõju eesmärkide/“väärtuste”
poole liikumisele

Mis on väärtused?

- Mõisted ja uskumused, mis
 - Seotud soovitava olukorra või käitumisega;
 - situatsiooniülesed;
 - Juhivad käitumisvalikuid ja olukordadele antavaid hinnanguid;
 - On järjestatavad olulisuse alusel;
 - Seotud vajadustega

Suhtumine naiste ja meeste võrdsusesse Eestis?

- Madal juriidiline kompetentsus inimõiguste osas
- Sugupooltevaheliste suhete käsitlemine indiviidide tasandil, mitte sooideoloogia ja soosüsteemi peegeldava nähtusena
- Soolise võrdõiguslikkuse edendamise tõlgendamine meeste ründamisena/süüdistamisena

Sotsiaalne sidusus?

- Soolise võrdõiguslikkuse käsitlemine tõrjutuse-sidususe teljel
 - olemuslikult kitsam kui asutamislepingus ja otsekohalduvas struktuurifondide üldmääruses,
- sest keskendub ainult tõrjutute (vähemused, puuetega, töötud, eakad jms) gruppides ilmnevale soolisele ebavõrdsusele

Kas sooliselt neutraalseid valdkondlikke rakenduskavu on olemas?

- Kui valdkonnas valitseb naiste ja meeste osaluste, kohustuste, võimaluste ja õiguste puhul tasakaal 50% / 50%
- Kui otseste ja kaudsete kasusaajate seas on sooline tasakaal
- Kui rakenduskavade/projektide elluviijate seas on sooline tasakaal
- Kui rakenduskavad/projektid ei mõjuta vahetult argielu
- Kui rakenduskavad pole seotud ühiskonnas valdavalt kehtivate maskuliinsete väärtuste ja normidega

Valdkondlike arengukavade koostamiseks

- Soolises lõikes analüüsitav statistika
- Teadmised:
 - Soolise võrdõiguslikkuse poliitika valdkondlikest eesmärkidest (indikaatorite väljatöötamiseks)
 - Soolise kihistumise põhjustest ja tagajärgedest
 - Analüüsimeetoditest, et välja selgitada
 - õiguste, kohustuste, vastutuse ja võimaluste võrdsuse/ebavõrdsuse põhjuseid ning tagajärgi
- Hea tahe

Kavandatud tugiteenus – soolise võrdõiguslikkuse infokeskus

- **Struktuurifondide kasutamise üldmäärus ja tehnilised juhised eeldavad, et liikmesriikides on võimalik konsulteerida soolise võrdõiguslikkuse valdkonna asutuste ja ekspertidega**
- **Soolise võrdõiguslikkuse kui horisontaalse teema integreerimiseks vajalik infokeskus ja tugiteenused**

Teabe keskuse põhifunktsioonid

- soolise võrdõiguslikkuse kui horisontaalpoliitika elluviimise toetamine teabega kõikides struktuurifondide poolt rahastatavates valdkondades
 - erinevate prioriteetide sooliste aspektide analüüsimine,
 - sihtgruppide informeerimine, konsulteerimine ja koolitus
 - soolise ebavõrdsusega seotud probleemide nähtavamaks muutmine,